

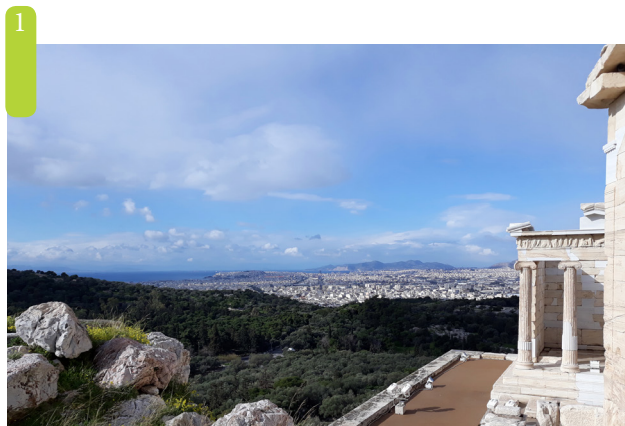
Από τη Σαλαμίνα στους Αιγός Ποταμούς: η Ακρόπολη ανάμεσα σε δύο ναυμαχίες-ορόσημα

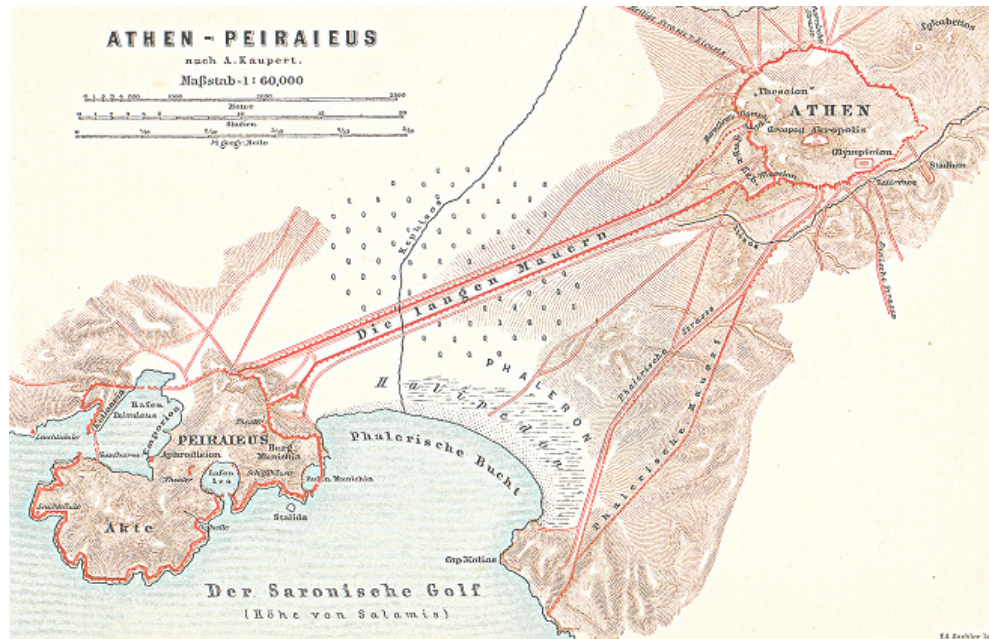
«Ὑν δὲ ταῖς Ἀθήναις τῆς Παράλου ἀφικομένης νυκτὸς ἐλέγετο ἡ συμφορὰ, καὶ οἰμωγὴ ἐκ τοῦ Πειραιῶς διὰ τῶν μακρῶν τειχῶν εἰς ἄστὺ διήκεν, ὁ ἕτερος τῷ ἐτέρῳ παραγγέλλων• ὥστ' ἐκείνης τῆς νυκτὸς οὐδεὶς ἐκοιμήθη».

«Αφού έφτασε η Πάραλος στην Αθήνα κατά τη διάρκεια της νύχτας, συζητιόταν η συμφορά, και ο θρήνος έφτασε από τον Πειραιά στο Ἄστυ μέσω των Μακρῶν Τειχῶν, καθώς την ανακοίνωνε ο ένας στον άλλο· και εκείνη τη νύχτα, κανείς δεν κοιμήθηκε».

Με αυτόν τον συγκλονιστικό τρόπο, ο Ξενοφώντας (Ελληνικά, II.2.3) αποδίδει σε δύο φράσεις, τον αντίκτυπο που είχε στην Αθήνα η άφιξη της είδησης για την οριστική της ήττα στον Πελοποννησιακό πόλεμο, το 405 π.Χ. στους Αιγός Ποταμούς. Μόλις 75 χρόνια πριν, η ίδια πόλη θριάμβευε επί των Περσών στη ναυμαχία της Σαλαμίνας. Πρόκειται για δύο γεγονότα σταθμούς στην ελληνική και την ευρωπαϊκή ιστορία.

Έτσι, με τη διήγηση του Ξενοφώντα στο μυαλό μας, κοιτάζοντας από το νότιο τείχος της Ακρόπολης προς τον Πειραιά (εικ. 1), όπου η «Πάραλος» έφερε την τραγική είδηση (εικ. 2), και κατεβαίνοντας νοερά τη σύγχρονη οδό Πειραιώς, κατά μήκος της οποίας απλώνονταν τα Μακρά Τείχη (εικ. 3.), μπορεί να αναλογιστεί κανείς πόσα δεινά έφερε ο πόλεμος στην Αθήνα του Περικλή· ακριβώς τη στιγμή που η πόλη βρισκόταν στο απόγειο της ισχύος της και ενώ, το περίκλειο πρόγραμμα ανοικοδόμησης των ναών της Ακρόπολης ήταν σε εξέλιξη. Όπως ήταν σε εξέλιξη και η κατασκευή του πρώτου μαρμαρινού Παρθενώνα, όταν οι Πέρσες έγιναν κύριοι της πόλης, λίγο πριν πττηθούν στη Σαλαμίνα.

Αυτή ακριβώς η Αθηναϊκή, κυρίως, νίκη, κατέστησε την πόλη ηγέτιδα δύναμη στον ελληνικό χώρο. Η ακμή που ακολούθησε, υπό την αρχή ενός ανδρός που διέθετε τεράστια πολιτική ευφυΐα, οδήγησε την καλλιτεχνική δημιουργία στις υψηλότερες εκφράσεις της Κλασικής τέχνης, όπως αυτή μεταφράστηκε στους ναούς της Ακρόπολης, χάρη σε μεγάλες προσωπικότητες όπως, ο **Φειδίας**, ο **Μνησικλής**, ο **Ικτίνος** και ο **Καλλικράτης**. Αλλά δεν ήταν λιγότεροι οι καρποί της Δημοκρατίας και της ευμάρειας, τους οποίους απόλαυσαν οι Αθηναίοι πολίτες στην καθημερινή τους ζωή, ύστερα από την οριστική ήττα των Περσών αγαθά που, με τραγικό γι'αυτούς τρόπο, χάθηκαν οριστικά, ως συνέπεια της αλαζονείας, της έλλειψης σωφροσύνης, αλλά και της έλλειψης σεβασμού προς τις συμμαχικές τους πόλεις, που σε πολλές περιπτώσεις επέδειξαν κατά τη διάρκεια του Πελοποννησιακού πολέμου. Το μέγεθος της ήττας τους γίνεται ακόμα πιο εντυπωσιακό, αν αναλογιστεί κανείς ποιά ήταν η ισχύς της πόλης, ακόμα και μετά την ήττα της στη Σικελική εκστρατεία.

Οι πιο σημαντικές όμως από τις αξίες που αναδείχθηκαν στην κλασική Αθήνα, δεν χάθηκαν μαζί με τον Αθηναϊκό στόλο, στους Αιγός Ποταμούς. «Ζωντανή» υπόμνηση αυτών των αξιών αποτελούν τα μνημεία της Ακρόπολης, τα οποία τις μεταδίδουν νοητά σε όλον τον κόσμο. Από τη μία η Δημοκρατία, γεννημένη στην Αθήνα, και από την άλλη η Ειρήνη, και οι θετικές συνέπειές της για τους πολίτες, όπως αυτές εκφράστηκαν τον 4ο αιώνα στο σύμπλεγμα **«Ειρήνη και Πλούτος»** του Κηφισόδοτου (εικ. 4), δεν μπορούν παρά να μας φέρουν στο μυαλό τις ιδρυτικές αξίες της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας, όπως ρητά αναφέρονται στη Συνθήκη της Ρώμης, δηλαδή την «υπεράσπιση της Ειρήνης και της Ελευθερίας».

Όπως μας έρχονται στο μυαλό και κάποιοι από τους στόχους της **Ευρωπαϊκής Ένωσης**: η προαγωγή της **Ειρήνης**, της ευημερίας των πολιτών της Ένωσης, καθώς και της προόδου. Η υιοθέτηση αυτών ακριβώς των στόχων και των αξιών, είναι φυσική συνέπεια των συνθηκών, μέσα στις οποίες γεννήθηκε το 1958 η Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα, λίγα χρόνια μετά το τέλος του δεύτερου παγκόσμιου πολέμου.

Για τους παραπάνω λόγους, τα μνημεία της Ακρόπολης, πέραν της υψηλής καλλιτεχνικής τους αξίας, θα πρέπει να αποτελούν για την Ευρώπη και τον Κόσμο, μια διαρκή υπόμνηση των αγαθών της Ειρήνης και της Δημοκρατίας, από τη μία, και των δεινών του πολέμου, από την άλλη.

Αφηγητής

Δρ Νίκος Τσονιώτης, Αρχαιολόγος

Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού - Εφορεία Αρχαιοτήτων Πόλης Αθηνών

ΕΙΚΟΝΕΣ

Εικ. 1: Άποψη του Πειραιά από την Ακρόπολη

Εικ. 2: Αφιέρωμα με απεικόνιση της τριήρους Παράλου. Τέλη 5ου αι. π.Χ. (Μουσείο Ακρόπολης)

Προέλευση εικόνας: Ι. Τριάντη, Το Μουσείο Ακροπόλεως. Αθήνα 1998

Εικ. 3: Χάρτης της περιοχής της Αθήνας και του Πειραιά με τα Μακρά Τείχη. Α. Kaupert, σε Κ. Α. Baumeister, Denkmäler des klassischen Altertums zur erläuterung des Lebens der Griechen und Römer in religion, Kunst und Sitte. Band I. 1885

Εικ. 4: «Ειρήνη και Πλούτος». Κηφισόδοτος, 374 π.Χ. (Ρωμαϊκό αντίγραφο, Γλυπτοθήκη Μονάχου)

Σχετική βιβλιογραφία

G. Glotz, Η ελληνική πόλις. Αθήνα 1978 (4η ανατ. 2010)

Αθ. Κανελόπουλος, Ο Ξενοφών ως δημοσιογράφος. Αθήνα 1980

D. Kagan, The Peloponnesian war. New York 2003

European Heritage Days

Journées européennes
du patrimoine

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

European
Commission

This document has been produced using funds of a Joint Project between the European Union and the Council of Europe. The views expressed herein can in no way be taken to reflect the official opinion of the European Union or the Council of Europe.